

Koksnes cenu svārstības pasaules tirgos saglabāsies līdz 2030. gadam

Avots: LMIA Konfederācija

Šogad, 29.- 30. oktobrī Kanādā, Vankūverā notikušajā Pasaules koksnes samītā (*Global Wood Summit*) tika paustas atziņas, kas liecina gan par aktuālajām problēmām, gan arī iespējām meža nozarē plašākā mērogā. Tika uzsvērts, ka pasaulē kopumā sāk pietrūkt apaļkoksnes. Tas nozīmē, ka nozarei ir gan problēmas, gan jaunas iespējas. Vankūveras samītā pasaules koksnes tirgu eksperti pievērsās būtiskiem jautājumiem par koksnes pieejamību. Speciālisti uzsvēra, ka viennozīmīgi nevar apstiprināt to, ka nepieciešamie koksnes apjomi jau tagad pietrūkst, taču ir skaidrs, ka pasaulē pieejamas apaļkoksnes daudzums samazinās dažādu iemeslu dēļ.

Pasaules kokmateriālu tirgus eksperti norādīja, ka jau tagad kokrūpniekiem trūkst lētas koksnes. Koksnes “pati par sevi” nav izzudusi, protams, bet lēto kokmateriālu avoti strauji izsīkst. Iemesli ir dažādi, sākot no piegādes traucējumiem un tirdzniecības politikas izmaiņām un beidzot ar ekonomikas lejupslīdi Ķīnā. Ķīnā ir krasi samazinājies pieprasījumu pēc kokmateriāliem.

Kanādas Britu Kolumbijā un dažās Eiropas daļās mizgraužu invāzijas periods nodrošināja īslaicīgu lētas koksnes pārpalikumu. Koksnes kaitēkļu invāzija Kanādā un līdzīgas problēmas Eiropā radīja pieejamu miljoniem kubikmetru lētas koksnes, kas nonāca tirgū. Šobrīd šie apjomi beidzas. Tas, savukārt, nozīmē, ka visā pasaulē sāk samazināties koksnes piegādes kokrūpniekiem. Tā kā Eiropā ir ļoti labi attīstīta kokrūpniecība, apaļkoksnes piedāvājuma samazināšanās ietekmēs tās jaudu. Piemēram, Somija un Zviedrija jau plāno samazināt mežizstrādes apjomus pat par 25 %, tādējādi vēl vairāk ierobežojot koksnes piedāvājumu.

Šo situāciju sarežģītāku padara arī tas, ka pastāv aizliegums importēt apaļkoksni no Krievijas. Tas būtiski ietekmēja valstis, kuras bija atkarīgas no Krievijas kokmateriālu piegādēm. Šis ierobežojums ir radījis problēmas arī tirgos citur pasaulē, jo importam no citām valstīm ir grūtības pilnībā aizvietot koksnes apjomus no Krievijas. Krievija izmanto dažādus apkartceļus, lai caur trešajām valstīm, tomēr, iekļūti koksnes

tirgos Eiropā un citur. Krievijas koksne, tomēr, “parādās” pasaulē kā kokmateriāli no Kazahstānas, Kirgizstānas, Tadžikistānas, Gruzijas un citām līdz šim kokmateriālu eksporta tirgos, faktiski, nepārstāvētām un visai eksotiskām valstīm...

Eksperti norāda arī uz stingrāku dabas saglabāšanas un aizsardzības politiku, kas arvien vairāk samazina apaļkoksnes pieejamību - īpaši Ziemeļamerikā. Kanādā un ASV jaunu aizsargājamo teritoriju izveide un seno mežu aizsardzības politika arvien vairāk ierobežo piekļuvi mežiem, ko tradicionāli izmanto koksnes ieguvei. Ilustrējot situācijas sarežģītību, eksperti norāda, ka šiem dabas aizsardzības prasību pasākumiem var būt tālejošas sekas, ka radītu t.s. “domino efektu”. Pieprasījums pēc koksnes pasaulē pastāvīgi palielinās, taču pieejamība tai tiek aktīvi ierobežota.

Jāatzīst, ka šī ierobežotā apaļkoku piedāvājuma apstākļos, tomēr, var gūt labumu meža īpašnieki, koksnes eksportētāji, jo īpaši tādās teritorijās kā Kanādas Britu Kolumbija, arī Eiropas Baltijas jūras baseina valstīs. Zemēs ar ievērojamu kokzāgēšanas infrastruktūru, bet ierobežotiem vietējiem kokmateriālu resursiem, piemēram, Ķīnā, iespējams, radīsies izejvielu trūkums. Tas varētu pavērt jaunas tirgus iespējas kokmateriālu ražotājiem un eksportētājiem. Ķīna, Indija, Dienvidkoreja, Japāna, arābu valstis, iespējams, aktīvi meklēs kokmateriālus pasaulē, lai atbalstītu un nodrošinātu savu kokrūpniecību.

Koksnes tirgus eksperti norāda, ka Jaunzēlande varētu īslaicīgi palielināt skuju koku apaļkoksnes eksportu. Perspektīvā gan ir sagaidāms, ka Jaunzēlandes mežizstrādes apjomi sāks samazināties ap 2030. gadu, tādējādi vēl vairāk ierobežojot piedāvājumu pasaulē. Samazinoties Jaunzēlandes eksportam, pieprasījums pēc zāgmateriāliem no tādiem reģioniem kā Kanāda un Ziemeļeiropa varētu vēl vairāk pieaugt.

Raugoties nākotnē, tiek prognozētas apaļkoksnes un zāgmateriālu cenu svārstības ar vispārēju augšupejošu tendenci. Tā sāksies ap 2028. gadu un sasniegs kritisko fāzi līdz 2030. gadam. Līdz šai iespējai pasaules mežrūpniekiem jāizdzīvo vēl pieci gadi. Tā uzsver koksnes tirgus eksperti, norādot, ka meža nozares turpmākais ceļš ietver pašreizējo problēmu pārvarēšanu, līdz šis potenciālais augšupejas periods materializēsies.

Kanādas kokmateriālu ražotājiem nākamie pieci gadi var piedāvāt pakāpenisku, bet daudzsološu tirgus apstākļu uzlabošanos. Tā kā pasaulē

samazinās piedāvājums, jo īpaši lētās koksnes piedāvājums, Kanādas Rietumi kā droša skujkoku zāgmateriālu avota loma pasaules mērogā varētu kļūt vēl svarīgāka - īpaši tāpēc, ka importētājvalstis cenšas saglabāt savu ražošanu nepieciešamajā līmenī.